

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	algtekst-terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2011
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	12.02.2011
Avaldamismärge:	RT I 2010, 72, 543

Välja kuulutanud
Vabariigi President
29.09.2010 otsus nr 734

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus

Vastu võetud 16.09.2010

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus sätestab kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamise, vastuvõtmise, täitmise ja aruandluse põhimõtted, kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse finantsdistsipliini tagamise meetmed, finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava koostamise põhimõtted ning raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse põhimõtted.

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) eelarve – eelarveaasta põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse plaan koos täiendavate nõuete, volituste ja informatsiooniga, mis on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse vastava aasta tegevuste finantseerimisele;
- 2) eelarvestrateegia – kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavast tulenev finantsplaan nelja eelseisva eelarveaasta kohta;
- 3) tegevus – kohaliku omavalitsuse üksuse ülesanne, mille täitmiseks võib seada eesmärged ja nende täitmist väljendavaid indikaatoreid;
- 4) tegevuse eesmärk – olukorra analüüsi ja arengukava alusel eelarveaastaks püstitatud konkreetne ja mõõdetav siht, mis väljendab taotletavat mõju või tulemust;
- 5) sissetulekud – põhitegevuse tulud vastavalt käesoleva seaduse §-dele 7 ja 14, materiaalse ja immateriaalse põhivara (edaspidi *põhivara*), osaluste ja muude aktsiate või osade müügitulu, põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine, finantstulud ja tagasilaekuvad laenud;
- 6) väljaminekud – põhitegevuse kulud vastavalt käesoleva seaduse §-dele 8 ja 15, põhivara, osaluste ja muude aktsiate või osade soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine, finantskulud ja laenude andmine ning § 10 lõike 1 punktis 2 ja § 17 lõike 1 punktis 2 nimetatud kohustuste täitmine;
- 7) investering – põhivara soetus ja sellega kaasnev käibemaksukulu seoses objekti ehitamise või renoveerimisega või vara soetamisega;
- 8) kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus – kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus;
- 9) sõltuv üksus – raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10 protsenti vastava aasta põhitegevuse tuludest.

§ 3. Raamatupidamise seaduse kohaldamine

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid raamatupidamise seaduse tähenduses, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 4. Eelarveaasta

- (1) Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve (edaspidi *eelarve*) kinnitatakse üheks eelarveaastaks. Eelarves võib esitada informatsiooni ka eelarveaastast pikema perioodi kohta.

§ 5. Eelarve ülesehitus ja liigendus

(1) Eelarve koosneb osadest ning on kassapõhine või tekkepõhine. Kassapõhise eelarve koostamise erisused on esitatud käesoleva seaduse §-des 6–12. Tekkepõhise eelarve koostamise erisused on esitatud käesoleva seaduse §-des 13–19.

(2) Eelarveosad on:

- 1) põhitegevuse tulud;
- 2) põhitegevuse kulud;
- 3) investeerimistegevus;
- 4) finantseerimistegevus;
- 5) likviidsete varade muutus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eelarveosade detailsus peab kassapõhise eelarve korral vastama vähemalt käesoleva seaduse §-des 7–11 ja tekkepõhise eelarve korral vähemalt §-des 14–18 sätestatule.

(4) Eelarvele võib lisada käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatamata osasid, lisasid ja täiendavat informatsiooni, sealhulgas ametiasutuste ja ametiasutuste hallatavate asutuste ning tegevuste ja eesmärkide vahelisi tehinguid, mis on vajalikud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsolukorra täpsustamiseks ja eelarve täiendamiseks, kuid mida ei arvestata lõikes 2 nimetatud eelarveosades.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eelarveosades võib eelarve jaotada täiendavalt tegevuste kaupa ning tegevused täiendavalt eesmärkide kaupa. Eesmärkidele lisatakse nende täitmise mõõtmiseks indikaatorid. Indikaator on eesmärgi saavutamist iseloomustav kvantitatiivne või kvalitatiivne näitaja, mille abil saab analüüsida eesmärgi täitmise suunas liikumist.

(6) Volikogu võib volitada valla- või linnavalitsust eelarvet detailsemalt liigendama.

(7) Eelarves võib eraldi põhitegevuse kuluna planeerida reservfondi ettenägematute väljaminekute tegemiseks. Valla- või linnavalitsus eraldab reservfondist vahendeid sihtotstarbeliselt. Reservfondi kasutamise korra kehtestab valla- või linnavolikogu.

2. peatükk KASSAPÕHISE EELARVE KOOSTAMISE ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 6. Kassapõhine eelarve

(1) Kassapõhises eelarves kavandatakse majandustehingud selles perioodis, millal planeeritakse nendega seotud raha laekumine või väljamaksmine.

(2) Lisaks raha laekumise või väljamaksmisega seotud tehingutele kajastatakse eelarves:

- 1) nii põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude kui ka investeerimistegevuse eelarveosades sihtfinantseerimisega seotud tehingud, mille korral sihtfinantseerimise ülekandja kannab raha otse üle tarnijale, kellelt kohaliku omavalitsuse üksus kaupu või teenuseid saab, perioodis, millal kavandatakse raha ülekandmine;
- 2) nii investeerimistegevuse kui ka finantseerimistegevuse eelarveosades põhivara soetamine kapitalirendi tingimustel või teenuste kontsessioonikokkulepete alusel perioodis, millal kavandatakse kapitalirendi tingimustel või teenuste kontsessioonikokkulepete alusel põhivara kasutusõiguse saamine.

§ 7. Kassapõhise eelarve põhitegevuse tulude eelarveosa

(1) Põhitegevuse tulude eelarveosas jaotatakse tulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) maksutulud;
- 2) tulud kaupade ja teenuste müügist;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud.

(2) Põhitegevuse tulude eelarveosas ei planeerita:

- 1) põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist;
- 2) tulu põhivara müügist;
- 3) tulu osaluste ning muude aktsiate ja osade müügist;
- 4) finantstulusid.

§ 8. Kassapõhise eelarve põhitegevuse kulude eelarveosa

(1) Põhitegevuse kulude eelarveosas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;

2) muud tegevuskulud.

(2) Majandustehingutega kaasnev käibemaksukulu kajastatakse koos kaupade ja teenuste maksumusega olenevalt kaupade ja teenuste maksumuse klassifitseerimisest.

(3) Põhitegevuse kulude eelarveosas ei planeerita:

- 1) põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist;
- 2) põhivara soetust;
- 3) osaluste ning muude aktsiate ja osade soetust;
- 4) finantskulusid.

§ 9. Kassapõhise eelarve investeerimistegevuse eelarveosa

(1) Investeerimistegevuse eelarveosa jaotatakse majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) põhivara soetus;
- 2) põhivara müük;
- 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- 5) osaluste soetus;
- 6) osaluste müük;
- 7) muude aktsiate ja osade soetus;
- 8) muude aktsiate ja osade müük;
- 9) antavad laenud;
- 10) tagasilaekuvad laenud;
- 11) finantstulud ja finantskulud.

(2) Investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks liidetakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2, 6 ja 8 nimetatud müükide tulu, punktis 3 nimetatud saadav sihtfinantseerimine, punktis 10 nimetatud tagasilaekuvad laenud ning punktis 11 nimetatud finantstulude ja -kulude vahe, millest lahutatakse punktides 1, 5 ja 7 nimetatud soetuste maksumus, punktis 4 nimetatud antav sihtfinantseerimine ning punktis 9 nimetatud antavad laenud.

§ 10. Kassapõhise eelarve finantseerimistegevuse eelarveosa

(1) Finantseerimistegevuse eelarveosa jaotatakse vähemalt järgmisteks liikideks:

1) laenude võtmine, võlakirjade emitteerimine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ning kohustuste võtmine teenuste kontsessioonikokkulepete alusel;

2) võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine, emitteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

(2) Finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks liidetakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud kohustuste võtmiseks kavandatavad rahalised vahendid ja sellest lahutatakse punktis 2 nimetatud kohustuste täitmiseks kavandatavad vahendid.

§ 11. Kassapõhise eelarve likviidsete varade muutuse eelarveosa

(1) Likviidsete varade muutuse eelarveosa jaotatakse järgmisteks liikideks:

- 1) raha ja pangakontode saldo muutus;
- 2) rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;
- 3) soetatud võlakirjade saldo muutus.

(2) Likviidsete varadena käsitatakse varasid, mis vastavad käesoleva seaduse § 36 lõikele 1.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kirjed võib planeerida ühel kirjel likviidsete varade muutusena.

(4) Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse likviidsete varade muutuse eelarveosas vastavalt plussi või miinusega.

§ 12. Kassapõhise eelarve tasakaal, ülejääk ja puudujääk

(1) Põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahet, millele on liidetud investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma, nimetatakse käesolevas seaduses eelarve tulemiks. Eelarve tulem peab võrduma likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma vahega.

(2) Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulem võrdub nulliga.

(3) Eelarve on ülejäägis, kui eelarve tulem on positiivne.

(4) Eelarve on puudujäägis, kui eelarve tulem on negatiivne.

3. peatükk

TEKKEPÕHISE EELARVE KOOSTAMISE ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 13. Tekkepõhine eelarve

Tekkepõhises eelarves kajastatakse tehingud vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse.

§ 14. Tekkepõhise eelarve põhitegevuse tulude eelarveosa

(1) Põhitegevuse tulude eelarveosas jaotatakse tulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) maksutulud;
- 2) tulud kaupade ja teenuste müügist;
- 3) saadavad toetused;
- 4) muud tegevustulud.

(2) Põhitegevuse tulude eelarveosas ei planeerita:

- 1) kasumit ja kahjumit põhivara müügist;
- 2) põhivara soetuseks saadavat sihtfinantseerimist;
- 3) finantstulusid.

(3) Põhitegevuse tulude eelarveosas võib planeerida ja kogusummas arvesse võtta tuludega seotud nõuete ja kohustuste muutusi, kui prognoositakse nende olulist mõju likviidsete varade muutuse eelarveosas kajastatavale raha ja pangakontode saldo muutusele.

§ 15. Tekkepõhise eelarve põhitegevuse kulude eelarveosa

(1) Põhitegevuse kulude eelarveosas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

(2) Põhitegevuse kulude eelarveosas ei planeerita:

- 1) põhivara amortisatsiooni ja ümberhindlust;
- 2) põhivara soetuseks antavat sihtfinantseerimist;
- 3) finantskulusid;
- 4) põhivara soetamisega kaasnevat käibemaksukulu.

(3) Põhitegevuse kulude eelarveosas võib planeerida ja kogusummas arvesse võtta kuludega seotud nõuete ja kohustuste muutusi, kui prognoositakse nende olulist mõju likviidsete varade muutuse eelarveosas kajastatavale raha ja pangakontode saldo muutusele.

§ 16. Tekkepõhise eelarve investeerimistegevuse eelarveosa

(1) Investeerimistegevuse eelarveosa jaotatakse majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks:

- 1) põhivara soetus;
- 2) põhivara müük;
- 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine;
- 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine;
- 5) osaluste soetus;
- 6) osaluste müük;
- 7) muude aktsiate ja osade soetus;
- 8) muude aktsiate ja osade müük;
- 9) antavad laenud;
- 10) tagasilaekuvad laenud;
- 11) finantstulud ja finantskulud.

(2) Investeerimistegevuse eelarveosas ei planeerita:

- 1) põhivara soetuseks saadavat mitterahalist sihtfinantseerimist ja sellega seoses saadavat põhivara, kui sellega ei kaasne kaupade ja teenuste müüki tarnija poolt;
- 2) põhivara soetuseks antavat mitterahalist sihtfinantseerimist ja sellega kaasnevat mitterahalist põhivara võõrandamist;
- 3) mitterahalisi sissemakseid äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute omakapitali ning mitterahalisi väljamakseid äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute omakapitalist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2, 6 ja 8 nimetatud müügid planeeritakse müügist saadava tuluna, mitte müügist saadava kasumi või kahjumina.

(4) Investeeringud planeeritakse investeerimistegevuse eelarveosas põhivara soetusena koos soetusega kaasneva käibemaksukuluga.

(5) Investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks liidetakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2, 6 ja 8 nimetatud müükide tulu, punktis 3 nimetatud saadav sihtfinantseerimine, punktis 10 nimetatud tagasilaekuvad laenud ning punktis 11 nimetatud finantstulude ja -kulude vahe, millest lahutatakse punktides 1, 5 ja 7 nimetatud soetuste maksumus, punktis 4 nimetatud antav sihtfinantseerimine ning punktis 9 nimetatud antavad laenud.

(6) Investeerimistegevuse eelarveosas võib planeerida ja kogusummas arvesse võtta investeerimistegevusega seotud nõuete ja kohustuste muutusi, kui prognoositakse nende olulist mõju likviidsete varade muutuse eelarveosas kajastatavale raha ja pangakontode saldo muutusele.

§ 17. Tekkepõhise eelarve finantseerimistegevuse eelarveosa

(1) Finantseerimistegevuse eelarveosa jaotatakse vähemalt järgmisteks liikideks:

1) laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ning kohustuste võtmine teenuste kontsessioonikokkulepete alusel;

2) võetud laenude tagasimaksmine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste täitmine, emiteeritud võlakirjade lunastamine ning tagasimaksed teenuste kontsessioonikokkulepete alusel.

(2) Finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma leidmiseks liidetakse käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud kohustuste võtmiseks kavandatavad rahalised vahendid ja sellest lahutatakse punktis 2 nimetatud kohustuste täitmiseks kavandatavad rahalised vahendid.

§ 18. Tekkepõhise eelarve likviidsete varade muutuse eelarveosa

(1) Likviidsete varade muutuse eelarveosa jaotatakse järgmisteks liikideks:

1) raha ja pangakontode saldo muutus;

2) rahaturu- ja intressifondide aktsiate või osakute saldo muutus;

3) soetatud võlakirjade saldo muutus.

(2) Likviidsete varadena käsitatakse varasid, mis vastavad käesoleva seaduse § 36 lõikele 1.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kirjed võib planeerida ühel kirjel likviidsete varade muutusena.

(4) Likviidsete varade saldo suurenemine ja vähenemine kajastatakse likviidsete varade muutuse eelarveosas vastavalt plussi või miinusega.

§ 19. Tekkepõhise eelarve tasakaal, ülejääk ja puudujääk

(1) Põhitegevuse tulude eelarveosa kogusumma ja põhitegevuse kulude eelarveosa kogusumma vahet, millele on liidetud investeerimistegevuse eelarveosa kogusumma, nimetatakse käesolevas seaduses eelarve tulemiks. Eelarve tulem peab võrduma likviidsete varade muutuse eelarveosa kogusumma ja finantseerimistegevuse eelarveosa kogusumma vahega.

(2) Eelarve on tasakaalus, kui eelarve tulem võrdub nulliga.

(3) Eelarve on ülejäägis, kui eelarve tulem on positiivne.

(4) Eelarve on puudujäägis, kui eelarve tulem on negatiivne.

4. peatükk

EELARVESTRAATEEGIA KOOSTAMINE NING EELARVE KOOSTAMINE, VASTUVÕTMINE, AVALIKUSTAMINE JA TÄITMINE

§ 20. Eelarvestrateegia koostamine

(1) Eelarvestrateegia koostatakse arengukavas sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37.

(2) Eelarvestrateegia koostatakse eelseisva nelja eelarveaasta kohta.

(3) Eelarvestrateegias esitatakse:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks;
- 2) eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud vähemalt käesoleva seaduse § 7 lõike 1 või § 14 lõike 1 detailsuses, eeldatavad põhitegevuse kulud vähemalt § 8 lõike 1 või § 15 lõike 1 detailsuses, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus;
- 3) ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakooormuse määra arvutamiseks;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi vastavalt käesoleva seaduse §-le 33 iga aasta lõpu seisuga;
- 5) kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik netovõlakooormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositav netovõlakooormus vastavalt käesoleva seaduse §-le 34 iga aasta lõpu seisuga;
- 6) muu kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon.

(4) Eelarvestrateegias võib põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud ning investeeringud planeerida täiendavalt ka tegevuste kaupa.

(5) Eelarvestrateegias võib ette näha kavandatud tulude ületamise korral rahastatavate täiendavate tegevuste nimekirja.

§ 21. Eelarve koostamise, vastuvõtmise ja täitmise alused

(1) Eelarve detailsus ja sisu määratakse, eelarve eelnõu koostatakse ja seda menetletakse, eelarve võetakse vastu ja avalikustatakse, eelarvet täidetakse ja tegemata jäänud väljaminekud kavandatakse vastavuses käesoleva seaduse, kohaliku omavalitsuse üksuse põhimääruse ja muude õigusaktide, arengukava ja eelarvestrateegiaga.

(2) Volikogu võib volitada valla- või linnavalitsust kehtestama eelarve koostamise, täitmise ja tegemata jäänud väljaminekute kavandamise korra.

§ 22. Eelarve eelnõu koostamine

(1) Eelarve eelnõu koostab valla- või linnavalitsus vastavalt käesoleva seaduse §-des 5 ja 21 sätestatule. Eelarve eelnõule lisatakse seletuskiri.

(2) Seletuskirjas esitatakse vähemalt järgmine informatsioon:

- 1) selgitused ja põhjendused käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 kirjeldatud detailsuses eelmise aasta, jooksva aasta ning eelseisva eelarveaasta kohta;
- 2) ülevaade arengukavas ja muudes arengudokumentides kajastatud eesmärkide kavandatavast täitmise plaanist eelseisval eelarveaastal ning nende täitmiseks kavandatavatest tegevustest;
- 3) ülevaade eelarveaastaks kavandatavatest investeeringutest koos maksumuste ja finantseerimisallikatega;
- 4) ülevaade finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kavas või raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse ajal saneerimiskavas eelseisvaks eelarveaastaks kavandatud tegevuste kohta;
- 5) muu oluline informatsioon eelarveaasta kohta.

(3) Eelarve eelnõu ja seletuskirja esitab valla- või linnavalitsus volikogule hiljemalt üks kuu enne eelarveaasta algust.

(4) Eelarve eelnõu ja seletuskiri avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast nende volikogule esitamist kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel. Seletuskiri peab olema veebilehel kättesaadav kuni eelarveaasta lõpuni.

§ 23. Eelarve vastuvõtmine

(1) Eelarve eelnõu muutmise ettepanekule lisab selle algataja põhjendused ja arvestused kavandatavate muudatustega kaasnevate väljaminekute ja nende katteallikate kohta. Volikogu poolt tehtava ettepaneku läbivaatamisel kuulatakse ära valla- või linnavalitsuse arvamus.

(2) Eelarve võtab volikogu vastu määrusega.

(3) Eelarve avaldatakse seitsme tööpäeva jooksul pärast selle vastuvõtmist kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel. Veebilehel avaldatakse samuti eelarve menetlemist käsitlevad volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollid.

(4) Eelarve jõustub eelarveaasta algusest.

§ 24. Eelarveaasta alguseks vastuvõtmata eelarve

(1) Kui volikogu ei ole eelarvet eelarveaasta alguseks vastu võtnud, võib valla- või linnavalitsus teha kuni eelarve vastuvõtmiseni igas kuus väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses eelmise aasta eelarve

vastavatest väljaminekutest, kui need on kavandatud alanud eelarveaasta eelarve eelnõus vähemalt samas mahus.

(2) Kui alanud eelarveaasta eelarve eelnõus on väljaminekud kavandatud väiksemas mahus eelmise aasta eelarve vastavate väljaminekutega võrreldes, võib valla- või linnavalitsus teha neid väljaminekuid ühe kaheteistkümnendiku ulatuses alanud eelarveaasta eelarve eelnõus kavandatust.

(3) Valla- või linnavalitsus võib teha eelarve eelnõus kavandatud väljaminekuid, kui nende tegemise tähtaeg saabub enne eelarve vastuvõtmist ja need tulenevad:

- 1) seadusest, seaduse alusel antud õigusaktist või volikogu õigusaktist;
- 2) enne eelarveaasta algust käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud kohustuste täitmiseks sõlmitud lepingust;
- 3) käesoleva seaduse § 27 lõikest 2;
- 4) kohtuotsusest.

(4) Kui volikogu ei ole kolme kuu jooksul, arvates eelarveaasta algusest või riigieelarve vastuvõtmisest, kui viimane ei olnud eelarveaasta alguseks vastu võetud, suutnud eelarvet vastu võtta, on volikogu tegutsemisvõimetu.

§ 25. Eelarve sissetulekute vähenemise ja väljaminekute suurenemise hüvitamine

Kui pärast kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveaasta algust kehtestab Riigikogu või Vabariigi Valitsus õigusakte, mille alusel jooksval eelarveaastal kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud vähenevad või väljaminekud suurenevad, hüvitab riik õigusakti mõjud samas ulatuses või vähendab proportsionaalselt kohaliku omavalitsuse üksusele pandud kohustusi.

§ 26. Lisaelarve

(1) Eelarveaasta jooksul võib eelarvet muuta lisaelarvega. Valla- või linnavalitsus koostab lisaelarve eelnõu ja esitab selle volikogule. Lisaelarve eelnõule lisatakse seletuskiri põhjendustega lisaelarve vajaduse kohta.

(2) Lisaelarve eelnõu ja seletuskiri avaldatakse käesoleva seaduse § 22 lõikes 4 sätestatud viisil ja tähtajal.

(3) Lisaelarve võtab volikogu vastu määrusega. Lisaelarvet menetletakse volikogus ja vastuvõetud lisaelarve avalikustatakse vastavalt käesoleva seaduse § 23 lõigetele 1 ja 3.

(4) Lisaelarvet ei pea koostama, kui:

- 1) sissetulekud suurenevad ja väljaminekuid ei suurendata;
- 2) väljaminekud vähenevad ja see ei ole tingitud sissetulekute vähenemisest;
- 3) sissetulekud vähenevad ja samas summas vähenevad ka väljaminekud;
- 4) sissetulekud suurenevad sihtotstarbeliselt eraldatud vahendite või annetuste võrra ja väljaminekud suurenevad nende arvel tehtavate kulutuste võrra.

(5) Kui eelarveaasta jooksul koostatakse lisaelarve, tuleb selles kavandada käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 4 nimetatud sihtotstarbelised vahendid või annetused ja nende arvel tehtavad väljaminekud.

(6) Valla- või linnavalitsus võib teha enne lisaelarve vastuvõtmist lisaelarve eelnõus kavandatud väljaminekuid, kui nende tegemise tähtaeg saabub enne lisaelarve vastuvõtmist ja need tulenevad:

- 1) seadusest, seaduse alusel antud õigusaktidest või volikogu õigusaktist;
- 2) enne eelarveaasta algust käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud kohustuste täitmiseks sõlmitud lepingust;
- 3) käesoleva seaduse § 27 lõikest 2;
- 4) kohtuotsusest.

(7) Saneerimiskavast tulenevad muudatused võtab volikogu vastu lisaelarvega ühe kuu jooksul kava kinnitamisest arvates. Kui kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvet ei ole veel vastu võetud, kajastatakse need muudatused kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve eelnõus.

§ 27. Tegemata jäänud väljaminekute kavandamine järgmisel eelarveaastal

(1) Eelmise aasta eelarves ettenähtud, kuid tegemata jäänud väljaminekute tegemine jooksval eelarveaastal kavandatakse kas eelarvega, kui eelarve on aasta alguseks vastu võtmata, või lisaelarvega.

(2) Eelarve või lisaelarvega võib kavandada eelarveosades kogusummana eelmisel eelarveaastal tegemata jäänud väljaminekuid, kui need tulenevad:

- 1) investeringute elluviimiseks sõlmitud lepingust või välja kuulutatud riigihankest;
- 2) põhivara soetamiseks sõlmitud antud sihtfinantseerimise lepingust;
- 3) sõlmitud lepingu alusel saadud sihtfinantseerimisest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud väljaminekute kogusummadena kavandamise korral kehtestab väljaminekute detailsema jaotuse valla- või linnavalitsus. Ülekantud väljaminekuid võib kasutada eelmise aasta eelarves määratud otstarbeks.

§ 28. Eelarve täitmine

(1) Eelarve täitmist ja raamatupidamist korraldab valla- või linnavalitsus. Eelarve täitmine on sissetulekute kogumine, väljaminekute tegemine ning tehingud varade ja kohustustega, samuti nende kohta arvestuse pidamine vastavuses eelarve koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtetega.

(2) Valla- ja linnavalitsusel, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutusel ning ametiasutuse hallataval asutusel on keelatud teha tehinguid, mis ei ole eelarves ette nähtud, välja arvatud käesoleva seaduse § 24 lõikes 3 ning § 26 lõike 4 punktis 4 ja lõikes 6 nimetatud juhul.

(3) Valla- ja linnavalitsus, kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutus ning ametiasutuse hallatav asutus võivad sõlmida lepinguid, millega võetakse käesoleva seaduse § 34 lõigetes 2 ja 7 nimetatud kohustusi, antakse laenu või tagatakse kohustusi eelarveaastast pikemaks perioodiks, kooskõlas eelarvestrateegiaga ja volikogu antud volituse alusel.

(4) Tekkepõhise eelarve korral on lubatud kajastada eelarve täitmisel arvestuspõhimõtetest tulenevaid amortisatsioone, allahindlusi, mahakandmisi, väärtuse muutusi, ebatõenäoliselt laekuvaks hindamisi, valuutakursi muutusest tingitud kasumeid ja kahjumeid, eraldiste moodustamist ja korrigeerimist ning muid raamatupidamise arvestuspõhimõtetest tulenevaid ümberhindlusi ja korrigeerimisi, olenemata sellest, kas need olid eelarves ette nähtud või mitte.

(5) Põhitegevuse kulude ja investeerimistegevuse eelarveosade täitmisel võib üht täita samas mahus rohkem, kui teine eelarveosa jääb täitmata, kui see on põhjustatud hangete korraldamise järel selgunud tingimustest, mille tõttu planeeritud tehing klassifitseeritakse eelarve täitmisel tulenevalt põhivara arvelevõtmise reeglitest teisiti, kui eelarves oli ette nähtud.

5. peatükk ARUANDLUS

§ 29. Majandusaasta aruande koostamine ja kinnitamine

(1) Majandusaasta aruande koostamisel lähtutakse raamatupidamise seaduses sätestatud põhimõtetest, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Majandusaasta aruande koostab ja kiidab heaks valla- või linnavalitsus. Vallavanem või linnapea kirjutab majandusaasta aruandele koos kuupäeva märkimisega alla viivitamata pärast seda, kui valla- või linnavalitsus on aruande heaks kiitnud.

(3) Lisaks raamatupidamise seaduse §-s 24 või 31 sätestatule esitatakse tegevusaruandes:

- 1) ülevaade kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavas või muudes arengudokumentides ettenähtud eesmärkide täitmisest aruandeaastal. Indikaatorite rakendamisel tuleb ülevaates esitada indikaatorite kavandatud ja tegelikud andmed;
- 2) viimase viie aruandeaasta põhitegevuse tulemi väärtus vastavalt käesoleva seaduse § 33 lõikele 1;
- 3) viimase viie aruandeaasta netovõlakoorumus vastavalt käesoleva seaduse § 34 lõikele 1;
- 4) põhjendused käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 esitatud põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest või käesoleva seaduse § 34 lõigetes 3–5 esitatud netovõlakoorumuse ülemmäärast mittekinnipidamise kohta, kui neist ei ole kinni peetud;
- 5) ülevaade finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava või saneerimiskava täitmise kohta vastava menetluse ajal.

(4) Raamatupidamise aastaaruande koosseisu kuuluvas eelarve täitmise aruandes esitatakse vähemalt käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 kehtestatud detailsuses aruandeaasta:

- 1) esialgne eelarve;
- 2) lõplik eelarve;
- 3) eelarve täitmise andmed.

(5) Esialgne eelarve on vastavalt käesoleva seaduse § 23 lõikele 2 vastuvõetud aruandeaasta eelarve.

(6) Lõplik eelarve on esialgne eelarve koos lisaelarvetest, käesoleva seaduse § 26 lõike 4 punktist 4 ja reservfondi kasutuselevõtmise otsustest tulenevate muudatustega.

(7) Eelarve täitmise aruandes ei ole kohustuslik esitada võrreldavaid arvnäitajaid aruandeaastale eelnenu majandusaasta kohta.

(8) Eelarve täitmise aruande kohta koostatakse raamatupidamise aastaaruande lisa, milles esitatakse:

- 1) selgitused ja põhjendused esialgse eelarve ja lõpliku eelarve oluliste vahede kohta;

2) selgitused ja põhjendused lõpliku eelarve ja eelarve täitmise oluliste vahede kohta;
3) tekkepõhise eelarve korral eelarve täitmise aruandes ja raamatupidamise aastaaruande muudes põhjaruannetes ja lisades esitatud vastava nimetusega arvnäitajate vaheline võrdlus vähemalt käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 kehtestatud detailsuses, milles tuuakse ühtlasi välja tegelikud arvnäitajad, mida käesoleva seaduse alusel ei planeeritud või planeeriti muudes eelarveosades, ning selgitused ja põhjendused oluliste vahede kohta.

(9) Raamatupidamise seaduse ja selle alusel antud õigusaktide tähenduses kohaliku omavalitsuse üksuse valitseva ja olulise mõju all olev äriühing, sihtasutus ja mittetulundusühing esitavad nelja kuu jooksul majandusaasta lõppemisest arvates valla- või linnavalitsusele kinnitatud majandusaasta aruande ja vandeaudiitori aruande, kui raamatupidamise aastaaruande audiitorkontroll on audiitortegevuse seaduse alusel kohustuslik.

(10) Enne majandusaasta aruande kinnitamist volikogus vaatab revisjonikomisjon volikogule esitatud majandusaasta aruande läbi ja koostab selle kohta kirjaliku aruande, mis esitatakse volikogule. Aruandes avaldab revisjonikomisjon, kas ta toetab valla- või linnavalitsuse koostatud majandusaasta aruande kinnitamist. Lisaks annab revisjonikomisjon aruandes ülevaate oma tegevuse kohta.

(11) Valla- või linnavalitsus esitab heakskiidetud ja allkirjastatud majandusaasta aruande volikogule kinnitamiseks hiljemalt 31. maiks. Majandusaasta aruandele lisatakse vandeaudiitori aruanne ja valla- või linnavalitsuse protokolliline otsus aruande heakskiitmise kohta. Volikogu kinnitab majandusaasta aruande hiljemalt 30. juuniks otsusega.

(12) Majandusaasta aruanne, vandeaudiitori aruanne, valla- või linnavalitsuse protokolliline otsus aruande heakskiitmise kohta ning volikogu otsus aruande kinnitamise kohta avaldatakse pärast nende kinnitamist seitsme tööpäeva jooksul kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel.

(13) Kohaliku omavalitsuse üksuse raamatupidamise aastaaruande audiitorkontroll toimub vastavalt audiitortegevuse seadusele.

§ 30. Riigile esitatav eelarve ja eelarvestrateegia

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab Rahandusministeeriumile eelarvestrateegia, eelarve ja lisaelarve ettenähtud vormil ning andmed eelarve täitmise kohta.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud dokumentide esitamise tingimused ja vormi [kehtestab rahandusminister määrusega](#).

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab andmed eelarvestrateegia kohta eelarveaastale eelneva aasta 15. oktoobriks.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab andmed eelarve, lisaelarve ja eelarve täitmise kohta igale kvartalile järgneva kuu viimaseks kuupäevaks.

§ 31. Muud andmed finantstegevuse kohta

(1) Rahandusministeeriumil on õigus saada põhjendatud juhtudel ühekordselt kohaliku omavalitsuse üksuselt majandusaasta aruandega, eelarvega ja eelarvestrateegiaga ning raamatupidamise seaduse § 35 lõike 2 alusel kehtestatud aruannetega hõlmamata andmeid ning muud informatsiooni, sealhulgas käesoleva seaduse § 34 lõikes 2 nimetatud võlakohustuste võtmiseks sõlmitud lepingute ärakirju. Kui nimetatud informatsioon puudutab kõiki kohaliku omavalitsuse üksusi, on Rahandusministeerium kohustatud enne andmete küsimist informeerima üleriigilisi omavalitsusliite (edaspidi *üleriigiline liit*).

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus teavitab teenuste kontsessioonikokkulepete sõlmimisest Rahandusministeeriumi, esitades informatsiooni projekti sisu, kestuse, finantseerimistingimuste ja rahalise mahu kohta. Informatsioon esitatakse 30 päeva jooksul lepingu sõlmimisest arvates. Rahandusministeeriumil on õigus nõuda nimetatud projekte puudutavate lepingute ja nendega seotud muude dokumentide esitamist.

(3) Riigiasutused, välja arvatud Riigikontroll, kooskõlastavad kohaliku omavalitsuse üksustelt täiendava finantsinformatsiooni küsimise eelnevalt Rahandusministeeriumiga, välja arvatud õigusaktide alusel toimuva või lepingust tuleneva aruandluse korral.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud finantsinformatsiooni saamiseks esitatavas taotluses märgib riigiasutus finantsinformatsiooni küsimise eesmärgi ning küsitavate andmete koosseisu ja mahu. Rahandusministeerium esitab riigiasutusele seisukoha kümne tööpäeva jooksul taotluse saamise päevast arvates. Rahandusministeeriumil on õigus finantsinformatsiooni küsimise taotlust mitte kooskõlastada, kui vastavat informatsiooni on võimalik saada olemasolevatest aruannetest.

6. peatükk FINANTSDISTSIPLIINI TAGAMINE

§ 32. Finantsdistsipliini tagamise meetmed

(1) Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini tagamise meetmed on kinnipidamine kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse:

- 1) põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest käesoleva seaduse § 33 tähenduses;
- 2) netovõlakooormuse ülemmäärast käesoleva seaduse § 34 tähenduses.

(2) Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakooormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta konsolideerituna aruandeaasta lõpu seisuga.

(3) Konsolideerimine toimub vastavalt raamatupidamise seaduse § 27 lõikele 4.

(4) Käesoleva seaduse § 33 lõikes 1 ja § 34 lõikes 1 nimetatud arvnäitajate täpsustatud arvutusmeetoodika [kehtestab rahandusminister määrusega](#).

§ 33. Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus

(1) Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe.

(2) Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne.

§ 34. Netovõlakooormuse ülemmäär

(1) Netovõlakooormus on käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud võlakohustuste suuruse ja käesoleva seaduse §-s 36 nimetatud likviidsete varade kogusumma vahe.

(2) Netovõlakooormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused:

- 1) võetud laenud;
- 2) kapitalirendi- ja faktooringukohustused;
- 3) emiteeritud võlakirjad;
- 4) tasumise tähtjaks täitmata jäänud kohustused;
- 5) tagastamisele kuuluvad sihtfinantseerimisena ja kaasfinantseerimisena saadud ettemaksed;
- 6) pikaajalised võlad tarnijatele;
- 7) teenuste kontsessioonikokkuleppes tekkivad kohustused;
- 8) muud pikaajalised kohustused, mis nõuavad tulevikus raha väljamaksmist.

(3) Netovõlakooormus võib aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel arvatud põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakooormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest.

(5) Netovõlakooormus võib ületada käesoleva paragrahvi lõigetega 3 ja 4 kehtestatud netovõlakooormuse mahu ülemmäära toetuste sildfinantseerimiseks võetud võlakohustuste kogusumma võrra.

(6) Sildfinantseerimine käesoleva seaduse tähenduses on välismaise sihtfinantseerimise ja sellega seotud saadava kaasfinantseerimise ulatuses võlakohustuste võtmine väljamaksete teostamiseks vastava projekti raames kuni sihtfinantseeringute ja kaasfinantseeringute laekumiseni.

(7) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud bilansilistele võlakohustustele võetakse netovõlakooormuses arvesse bilansiväliselt kajastatud järgmiste perioodide rendikohustused mittekatkestatavatest kasutusrendilepingutest mittekatkestatava perioodiga üle ühe aasta.

(8) Käesoleva paragrahvi lõigetel 3 ja 4 nimetatud põhitegevuse tulude ja kulude vahe arvutamisel lahutatakse aruandeaasta põhitegevuse kuludest rendikulud, mis tulenevad käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud lepingutest.

§ 35. Kohaliku omavalitsuse üksuste koondelarvepositsiooni parandamine ja finantsvõimekuse suurendamine

(1) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kokkuleppe saavutamise korral nähakse riigieelarves ette toetus kohaliku omavalitsuse üksustele finantsvõimekuse suurendamiseks ja koondelarvepositsiooni parandamiseks (edaspidi *finantsvõimekuse suurendamise toetus*).

(2) Finantsvõimekuse suurendamise toetuse väljamaksmise aluseks võetava kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud aastase puudujäägi kokkulepitud suurus ja sellele vastav toetuse suurus määratakse kindlaks kohaliku omavalitsuse üksuste ja kohalike omavalitsuste liitude volitatud esindajate ning Vabariigi Valitsuse esindajate vahelises kokkuleppes. Finantsvõimekuse suurendamise toetuse suurus ja toetuse väljamaksmise aluseks võetava kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud kokkulepitud aastase puudujäägi suurus määratakse riigieelarves.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kokkulepet ei saavutata, võib riigieelarves määrata kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud aastase puudujäägi maksimaalse lubatava suuruse. Puudujäägi aastased piirmäärad kohaliku omavalitsuste üksuste kaupa määratakse vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele 8.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud puudujäägi arvutamise põhimõtted määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 32 lõike 4 alusel kehtestatava rahandusministri määrusega.

(5) Üleriigiline liit korraldab käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud aastase kokkulepitud puudujäägi piires puudujäägi piirmäärade jaotamist kohaliku omavalitsuse üksuste vahel. Piirmäärade jaotamisel konsulteeritakse õigeaegselt ja sobival viisil tema liikmeks mitteolevate kohaliku omavalitsuse üksustega. Kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse puudujäägi piirmäär esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

(6) Puudujäägi piirmäärade jaotamise kokkuleppe olemasolu korral esitab üleriigiline liit eelarveaastale eelneva aasta 1. detsembriks Rahandusministeeriumile ettepaneku aastase puudujäägi piirmäärade jaotuse kohta kohaliku omavalitsuse üksuste vahel.

(7) Kui üleriigiline liit ei esita käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud kuupäevaks andmeid aastase puudujäägi piirmäärade kohta kõikide kohaliku omavalitsuse üksuste kaupa, arvutatakse iga kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aastase puudujäägi piirmäär proportsionaalselt tulumaksu jaotusele kohaliku omavalitsuse üksuste vahel viimase lõppenud aruandeaasta andmete alusel.

(8) Rahandusminister kinnitab kohaliku omavalitsuse üksuste kaupa kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuste aastased puudujäägi piirmäärad.

(9) Finantsvõimekuse suurendamise toetuse väljamaksmise aluseks on toetuse eraldamise aastale eelnenud aasta kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud tegelik ülejääk või puudujääk. Kohaliku omavalitsuse üksustele väljamakstavat finantsvõimekuse suurendamise toetust vähendatakse summa võrra, mille ulatuses kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste konsolideeritud tegelik puudujääk ületas käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kohaliku omavalitsuse üksuste arvestusüksuste aastast konsolideeritud puudujääki.

(10) Kui kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse tegelik aastane puudujääk eelarveaasta lõpus ületab käesoleva paragrahvi lõike 8 alusel kinnitatud piirmäära, vähendatakse puudujäägi piirmäära ületanud summa võrra järgmistel aastatel käesoleva paragrahvi lõike 12 alusel jaotatavat finantsvõimekuse suurendamise toetust antud kohaliku omavalitsuse üksuse osas.

(11) Finantsvõimekuse suurendamise toetus eraldatakse kohaliku omavalitsuse üksustele riigieelarve seaduse § 9 lõike 2 punktis 1 sätestatud eelarvete tasandusfondi kaudu riigieelarves määratud ulatuses, võttes arvesse käesoleva paragrahvi lõigetes 9 ja 10 nimetatud tingimusi.

(12) Finantsvõimekuse suurendamise toetuse väljamaksmise ulatuse, tingimused ja korra [kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega](#).

(13) Finantsvõimekuse suurendamise toetust võib kasutada investeringute finantseerimiseks, osaluste, aktsiate ja osade soetamiseks ning käesoleva seaduse § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud kohustuste tasumiseks.

7. peatükk

VARADELE JA KOHUSTUSTE VÕTMISELE ESITATAVAD NÕUDED

§ 36. Likviidsed varad

(1) Käesoleva seaduse tähenduses peetakse likviidseteks varadeks raha ja pangakontodel olevaid vahendeid, rahaturu- ja intressifondide aktsiaid ja osakuid ning soetatud võlakirju.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus võib likviidsete varadena omada:

- 1) hoiuseid krediidasutustes, kui krediidasutuse või selle emattevõtja või filiaalina tegutseva välisriigi krediidasutuse krediidireiting on mitte rohkem kui kaks reitingu kategooriat madalam rahvusvaheliselt üldtunnustatud reitinguagentuuride poolt Eesti riigile antud reitingust;
- 2) võlakirju, mille emitendi krediidireiting on vähemalt võrdne rahvusvaheliselt üldtunnustatud reitinguagentuuride poolt Eesti riigile antud reitinguga;
- 3) rahaturu- ja intressifondi aktsiaid ja osakuid, mis vastavad investeerimisfondide seaduses eurofondide kohta sätestatud nõuetele;
- 4) sularaha, kuid mitte enam kui valla- või linnavalitsuse kehtestatud sularahas hoitava summa ülemmääras.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud väärtpaberite emitendiks või hoiuste hoidjaks olev krediidasutus või filiaalina tegutsev välisriigi krediidasutus peab olema asutatud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või selle suhtes kehtivad usaldatavusnormatiivid peavad vastama vähemalt sama rangetele nõuetele, kui on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksuse likviidsete varade paigutamise ning kasutuselevõtmise tingimused ja korra kehtestab valla- või linnavalitsus, arvestades käesolevas seaduses sätestatud nõudeid.

§ 37. Muudele varadele esitatavad nõuded

(1) Kohaliku omavalitsuse üksusel on keelatud omandada aktsiaid, osi, muid omakapitaliinstrumente ja väärtpabereid, mida ei peeta likviidseteks varadeks vastavalt käesoleva seaduse §-le 36, kui see ei ole vajalik kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetatud või muudest seadustest tulenevate ülesannete täitmiseks.

(2) Volikogu võib kooskõlas eelarvestrateegiaga lubada valla- või linnavalitsusel anda laenu ainult kohaliku omavalitsuse üksusest sõltuvale üksusele ning tagada selle poolt võetavaid kohustusi.

(3) Volikogu võib kooskõlas eelarvestrateegiaga lubada valla- või linnavalitsusel koormata kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõigetes 1 ja 2 nimetatud ülesannete täitmiseks olulist kinnisasja või lubada vastavat kinnisasja koormava hoonestusõiguse võõrandamist või kinnisasja koormamist piiratud asjaõigusega selliselt, et kinnisasja või hoonestusõiguse võõrandamisel või koormamisel jätkuks kinnisasja kasutamine endisel otstarbel.

§ 38. Kohustuste võtmisele esitatavad nõuded

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju, võtta kapitalirendi- ja faktooringukohustusi ning kohustusi teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ainult investeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks, käesoleva seaduse § 37 lõikes 2 nimetatud laenude andmiseks ning § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud võlakohustuste tasumiseks.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule võib kohaliku omavalitsuse üksus võtta rahavoogude juhtimise eesmärgil laenu tingimusel, et laen on tagasi makstud eelarveaasta lõpuks.

8. peatükk

FINANTSDISTSIPLIINI TAGAMISE MEETMETE RAKENDAMISE KAVA

§ 39. Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamata jätmine

(1) Kui kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei pea esmakordselt aruandeaasta lõpu seisuga kinni käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 nimetatud põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest või ületab § 34 lõigetes 3–5 sätestatud netovõlakoormuse ülemmäära, informeerib Rahandusministeerium asjaomast kohaliku omavalitsuse üksust rikkumise jätkumisega kaasnevatest tagajärgedest.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei pea kahe järjestikuse aruandeaasta lõpu seisuga kinni käesoleva seaduse § 33 lõikes 2 nimetatud põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest või ületab § 34 lõigetes 3–5 sätestatud netovõlakoormuse ülemmäära, koostab kohaliku omavalitsuse üksus finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava.

(3) Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamist kontrollitakse majandusaasta aruandes esitatud näitajate alusel vastava majandusaasta aruande volikogus kinnitamise kuupäeva seisuga.

§ 40. Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava koostamine

(1) Valla- või linnavalitsus koostab käesoleva seaduse § 39 lõikes 2 nimetatud olukorra ilmnemisel 60 päeva jooksul majandusaasta aruande kinnitamise kuupäevast arvates finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava (edaspidi *kava*) ning esitab selle volikogule kinnitamiseks. Volikogu kinnitab kava 30 päeva jooksul kava projekti saamisest arvates.

(2) Kavas esitatakse tegevused, mille tulemusena on võimalik rakendada finantsdistsipliini tagamise meetmeid, kirjeldatakse tegevuste sisu ning näidatakse nende rahaline väärtus. Kavas ei tohi ette näha tegevusi, mis raskendavad finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamist. Kavale lisatakse kava kehtivuse perioodi kohta finantsplaan, mis on koostatud käesoleva seaduse § 30 lõike 2 alusel kehtestatud eelarvestrateegia andmete esitamise vormil.

(3) Kava koostatakse selliselt, et selles ettenähtud tegevustega on võimalik finantsdistsipliini tagamise meetmeid rakendada kava kehtivuse perioodi lõppemisel. Kava kehtivuse perioodiks on kava koostamise aasta ning kolm sellele järgnevat eelarveaastat.

(4) Volikogu kinnitatud kava on selle kehtivuse perioodil aluseks eelarve, lisaelarve, eelarvestrateegia ja arengukava koostamisel.

(5) Volikogu kinnitatud kava esitatakse Rahandusministeeriumile ja Siseministeeriumile ning kava avaldatakse kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel seitsme tööpäeva jooksul selle kinnitamisest arvates.

(6) Kui kava või muudetud kava ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud tingimustele, esitab Rahandusministeerium kümne tööpäeva jooksul kava saamisest arvates kohaliku omavalitsuse üksusele põhjendatud ettepaneku viia 60 päeva jooksul ettepaneku saamisest arvates kava kooskõlla seaduse nõuetega.

(7) Kava muutmise korral esitab kohaliku omavalitsuse üksus muudetud kava Rahandusministeeriumile ja Siseministeeriumile ning avalikustab selle kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel seitsme tööpäeva jooksul selle kinnitamisest arvates.

(8) Eelarvestrateegia tuleb kooskõlas kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lõikega 7 viia vastavusse volikogu kinnitatud kavaga 60 päeva jooksul kava kinnitamisest arvates.

(9) Kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse kohta finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava on lubatud koostada selliselt, et Rahandusministeeriumiga kooskõlastatult võib tervishoiuteenuste korraldamise seaduse mõistes tervishoiuteenuse osutaja suurendada vajaduse korral oma netovõlakoomust kuni 60 protsendini põhitegevuse tulude mahust, kui seejuures tagatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 tingimuste täitmine.

§ 41. Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava täitmise lõpetamine

Kava täitmine loetakse lõppenuks:

- 1) majandusaasta aruande kinnitamise kuupäeva seisuga, kui kohaliku omavalitsuse üksus ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus rakendavad aruandeaasta lõpu seisuga finantsdistsipliini tagamise meetmeid;
- 2) käesoleva seaduse § 44 lõikes 3 nimetatud raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamise otsuse tegemise kuupäeva seisuga või
- 3) haldusterritoriaalse korralduse muudatuse jõustumise aasta lõpu seisuga.

9. peatükk RASKE FINANTSOLUKORRA OHT

§ 42. Raske finantsolukorra oht

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus on raske finantsolukorra ohus, kui:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu ei ole käesoleva seaduse § 40 lõikes 6 kehtestatud tähtjaks kinnitanud kava, mis vastab käesoleva seaduse § 40 lõikele 3;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei rakenda finantsdistsipliini tagamise meetmeid käesoleva seaduse § 40 lõikes 3 nimetatud kava kehtivuse perioodi viimase aruandeaasta lõpu seisuga kinnitatud majandusaasta aruande kohaselt;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksus ei suuda püsivalt täita võetud kohustusi ja rahuldada tähtaegselt võlausaldajate nõudeid.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse üksus ega kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei suuda rakendada finantsdistsipliini tagamise meetmeid, võib kohaliku omavalitsuse üksus esitada Rahandusministeeriumile taotluse raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamiseks.

(3) Kui kohaliku omavalitsuse üksus ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus rakendavad finantsdistsipliini tagamise meetmeid, kuid kohaliku omavalitsuse üksus ei suuda võetud kohustusi püsivalt täita, võib kohaliku omavalitsuse üksus esitada Rahandusministeeriumile taotluse raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamiseks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud taotluses tuleb põhjendada raske finantsolukorra ohu tekkimist. Rahandusministeeriumil on õigus nõuda täiendavat informatsiooni kohaliku omavalitsuse üksuse finantsolukorra kohta ning määrata tähtaeg taotluses esitatud informatsiooni täpsustamiseks.

§ 43. Raske finantsolukorra ohu komisjon

(1) Raske finantsolukorra ohu komisjon (edaspidi *komisjon*) jälgib raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse ajal kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste majandustegevust ning finantsaruandeid, et tagada kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste tegutsemine kooskõlas seadustega, eesmärgiga kõrvaldada raske finantsolukorra oht ja kohelda võlausaldajaid võrdselt.

(2) Komisjoni moodustab ja selle põhimääruse kinnitab rahandusminister.

(3) Komisjon moodustatakse alalisena ning selle liikmeteks on kaks Rahandusministeeriumi ametnikku, üks Siseministeeriumi ametnik ja kaks üleriigiliste liitude nimetatud isikut. Komisjoni esimeheks on Rahandusministeeriumi ametnik. Komisjon võib oma töösse kaasata eksperte.

(4) Komisjoni liige peab olema raske finantsolukorra ohus oleva kohaliku omavalitsuse üksusest ja temast sõltuvast üksusest sõltumatu.

(5) Komisjoni töö teenindamise tagab Rahandusministeerium.

(6) Komisjon võtab otsuseid vastu komisjoni koosolekul kirjaliku või elektroonse hääletamise teel. Kõik koosolekul osalevad komisjoni liikmed on kohustatud hääletama, kusjuures nad ei või jääda erapooletuks. Komisjoni otsused avalikustatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

(7) Komisjoni liige ei või osaleda komisjoni otsuste langetamisel ja ta peab ennast taandama, kui esineb asjaolu, mis annab alust kahelda tema erapooletuses.

(8) Komisjoni otsus on haldusmenetluse seaduse § 51 lõike 1 tähenduses haldusakt ning seda saab vaidlustada vastavalt haldusmenetluse seadusele.

§ 44. Raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamine

(1) Kui on ilmnenud käesoleva seaduse § 42 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud asjaolud, esitab Rahandusministeerium 20 tööpäeva jooksul nendest teada saamisest arvates komisjonile põhjendatud ettepaneku raske finantsolukorra ohu menetluse algatamiseks.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse üksus on esitanud käesoleva seaduse § 42 lõikes 2 või 3 nimetatud taotluse, edastab Rahandusministeerium selle komisjonile koos omapoolse seisukohaga raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamise kohta kümne tööpäeva jooksul taotluse saamisest arvates.

(3) Raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamise või mittealgatamise otsuse teeb komisjon.

(4) Komisjon võib raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetlust mitte algatada, kui komisjoni hinnangul suudab kohaliku omavalitsuse üksus rahuldada võlausaldajate nõudeid ja rakendada finantsdistsipliini tagamise meetmeid.

(5) Kohaliku omavalitsuse üksuse raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamisega seoses peab volikogu kuni saneerimiskava kinnitamiseni kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punktides 1–8, 19, 21, 22, 24, 25 ja 34–36 nimetatud tegevustega seotud õigusaktide eelnõud komisjoniga kooskõlastama.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud eelnõude kooskõlastamiseks esitab kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu õigusakti eelnõu koos seletuskirjaga komisjonile.

(7) Komisjon jätab esitatud õigusakti eelnõu kooskõlastamata, kui selle vastuvõtmine halvendab kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuva üksuse finantsolukorda või kahjustab võlausaldajate huve. Kooskõlastamata jätmise korral lisab komisjon põhjendused.

(8) Kümne tööpäeva jooksul raske finantsolukorra ohu väljakuulutamisest arvates nimetab kohaliku omavalitsuse üksus volitatud isiku, kes võtab komisjoni tööst osa hääleõiguseta.

§ 45. Komisjonile kehtestatud tähtajad raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluses

(1) Komisjon otsustab kümne tööpäeva jooksul eelnõu, ettepaneku, seisukoha, projekti või taotluse saamisest arvates:

- 1) raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamise või menetluse algatamise taotluse rahuldamata jätmise;
- 2) käesoleva seaduse § 44 lõikes 5 ning § 49 lõikes 2 nimetatud kooskõlastuse andmise või andmata jätmise;
- 3) seisukoha andmise saneerimiskava ja finantsplaani projektide kohta;
- 4) raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamise või menetluse lõpetamise taotluse rahuldamata jätmise.

(2) Komisjoni otsus tehakse kohaliku omavalitsuse üksusele teatavaks viie tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

§ 46. Kohaliku omavalitsuse üksusele kehtestatud tähtajad raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluses

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab komisjonile kooskõlastamiseks saneerimiskava ja finantsplaani projektid 60 päeva jooksul:

- 1) raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse algatamise otsuse saamisest arvates;
- 2) raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamise taotluse rahuldamata jätmise otsuse saamisest arvates.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu kinnitab saneerimiskava ja finantsplaani ning nende muudatused 30 päeva jooksul komisjonilt projekti kohta seisukoha ja muudatusettepanekute saamisest või muudatusettepaneku kooskõlastuse saamisest arvates.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus viib 60 päeva jooksul saneerimiskava vastuvõtmisest arvates kõik õigusaktid, mis on seotud saneerimiskavas toodud eesmärkide täitmisega, kooskõlla saneerimiskavaga.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksus esitab komisjonile kinnitatud saneerimiskava ja finantsplaani ning saneerimiskava ja finantsplaani muudatused kümne tööpäeva jooksul nende kinnitamisest arvates.

(5) Kohaliku omavalitsuse üksus avaldab kohaliku omavalitsuse üksuse veebilehel kinnitatud saneerimiskava ja finantsplaani ning saneerimiskava ja finantsplaani muudatused seitsme tööpäeva jooksul nende kinnitamisest arvates.

§ 47. Saneerimiskava

(1) Saneerimiskava täitmise tulemusena peab kohaliku omavalitsuse üksus suutma rahuldada võlausaldajate nõuded vastavalt saneerimiskava tingimustele ning kohaliku omavalitsuse üksus ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus peavad rakendama finantsdistsipliini tagamise meetmeid.

(2) Saneerimiskava kehtivuse perioodiks on saneerimiskava koostamise aasta ning sellele järgnevad neli eelarveaastat.

(3) Kui komisjon leiab, et finantsdistsipliini tagamise meetmeid on võimalik rakendada või võlausaldajate nõudeid on võimalik rahuldada varem kui nelja eelarveaasta möödumisel, võib komisjon saneerimiskava ja finantsplaani projektis määrata saneerimiskava elluviimise kestuseks lühema perioodi kui neli eelseisvat eelarveaastat.

(4) Saneerimiskava koostatakse kohaliku omavalitsuse üksuse kohta ja see sisaldab:

- 1) hinnangut raske finantsolukorra ohu tekkimise põhjuste kohta;
- 2) andmeid võlausaldajate nõuete kohta;
- 3) andmeid varade ja kohustuste kohta;
- 4) sissetulekute suurendamise ja väljaminekute vähendamise meetmeid;
- 5) investeerimistegevuse ning kohustuste võtmise piiranguid ja tingimusi;
- 6) kohustuste täitmise ja nõuete rahuldamise tingimusi kokkuleppel võlausaldajatega;
- 7) tingimusi olukorraks, kui sissetulekud ületavad finantsplaanis eeldatud mahtu;
- 8) vajaduse korral ettepanekuid juhtimise korrastamiseks ning ametiasutuste ja ametiasutuste hallatavate asutuste reorganiseerimiseks ja teenistujate koosseisu vähendamiseks;
- 9) vajaduse korral ettepanekuid kohaliku omavalitsuse üksuse õigusaktide muutmiseks;
- 10) vajaduse korral kohustust kooskõlastada komisjoniga saneerimiskava kehtivuse perioodil volikogule esitatavad eelarve või lisaelarve eelnõud;
- 11) muid saneerimiseks vajalikke andmeid ja ettepanekuid.

(5) Saneerimiskava juurde kuulub finantsplan. Finantsplaaniga kavandatakse kohaliku omavalitsuse üksuse eelarveosad saneerimiskava elluviimise perioodiks.

(6) Finantsplan koostatakse eelarveosade kaupa, mis on liigendatud lisaks käesoleva seaduse § 5 lõikes 3 määratud detailsusele vähemalt raamatupidamise seaduse § 35 lõike 2 alusel kehtestatud riigi raamatupidamise üldeeskirjas ettenähtud kontoklassi või selle puudumisel kontoklassi täpsusele eelnevas väikseimas detailsuses vähemalt tegevusalade kaupa.

(7) Finantsplaanis esitatakse saneerimiskava kehtivuse perioodiks iga aasta lõpu seisuga kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse prognoositav:

- 1) põhitegevuse tuleml vastavalt käesoleva seaduse § 33 lõikele 1;
- 2) põhitegevuse tulemi väärtus vastavalt käesoleva seaduse § 33 lõikele 2;
- 3) netovõlakooormus vastavalt käesoleva seaduse § 34 lõikele 1;

4) netovõlakoorumuse vastavus ülemmäärale vastavalt käesoleva seaduse § 34 lõigetele 3–5.

(8) Kui raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetlus on algatatud põhjusel, et kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei rakenda sõltuva üksuse tegevuse tõttu finantsdistipliini tagamise meetmeid, siis:
1) võib vajaduse korral näha saneerimiskavas ette juhendid sõltuvate üksuste finantstegevuse suunamiseks;
2) esitatakse finantsplaanis sõltuvate üksuste prognoosid põhitegevuse tulude, põhitegevuse kulude, investeerimistegevuse, finantseerimistegevuse ja likviidsete varade muutuse kohta, prognoositav ülejääk või puudujääk ning netovõlakoorumus saneerimiskava koostamise aasta ja iga nelja eelseisva eelarveaasta kohta.

(9) Saneerimiskava on lubatud koostada selliselt, et Rahandusministeeriumiga kooskõlastatult võib tervishoiuteenuste korraldamise seaduse mõistes tervishoiuteenuse osutaja suurendada vajaduse korral oma netovõlakoorumust kuni 60 protsendini põhitegevuse tulude mahust, kui seejuures tagatakse käesoleva paragrahvi lõike 1 tingimuste täitmine.

§ 48. Saneerimiskava koostamine ja kinnitamine

(1) Raske finantsolukorra ohus olev kohaliku omavalitsuse üksus koostab saneerimiskava ja finantsplaani projektid vastavalt käesoleva seaduse §-le 47 ja esitab need komisjonile.

(2) Kui komisjoni hinnangul ei ole kohaliku omavalitsuse üksusel saneerimiskava või finantsplaani projekti elluviimisel võimalik raske finantsolukorra ohust välja tulla, võib komisjon teha saneerimiskava ja finantsplaani projektide muutmise ettepanekuid. Komisjon võib otsustada saneerimiskava projektile käesoleva seaduse § 47 lõike 4 punktides 8–11 ja lõikes 8 nimetatud andmete lisamise. Komisjon esitab saneerimiskava ja finantsplaani projektide kohta seisukoha ja vajaduse korral muudatusettepanekud koos põhjendustega volikogule kinnitamiseks.

(3) Volikogu kinnitatud saneerimiskava ja finantsplaani on arengukava koostamise ja muutmise, lisaelarve koostamise, kui saneerimiskava täitmiseks on lisaelarve koostamine vajalik, ning eelseisvate aastate eelarve eelnõude koostamise aluseks. Eelarve eelnõu koostamisel lähtutakse vähemalt finantsplaani detailsusest.

(4) Kui saneerimiskava ja finantsplaani on kinnitatud, asendab finantsplaani kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvestrateegiat. Eelarvestrateegia koostamist jätkatakse alates raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamise aastale järgnevast aastast.

§ 49. Saneerimiskava ja eelarve muutmine

(1) Kui komisjonil on teada asjaolud, mis võivad takistada saneerimiskava täitmist, informeerib komisjon kohaliku omavalitsuse üksust.

(2) Volikogul on õigus algatada saneerimiskava või finantsplaani muutmine ja tulenevalt finantsplaani muutmise võtta vastu eelarve või lisaelarve. Kohaliku omavalitsuse üksus esitab saneerimiskava või finantsplaani muutmise ettepaneku komisjonile kooskõlastamiseks. Väljaminekute kavandamiseks käesoleva paragrahvi lõikes 3 viidatud tingimusel ei ole vaja taotleda komisjoni kooskõlastust.

(3) Kohaliku omavalitsuse üksus võib saneerimiskava elluviimise perioodi igal eelarveaastal kavandada eelarve või lisaelarvega muudatusi finantsplaaniga võrreldes, kui selle tulemusena ei vähendata ülejääki ega suurendata puudujääki. Sissetulekute suurenemise korral lähtutakse käesoleva seaduse § 47 lõike 4 punktist 7. Ülejäänud juhtudel võib eelarveaasta jooksul kavandada igas eelarveosas muudatusi kuni 10 protsendi ulatuses finantsplaanis esitatud vastava eelarveosa aastast kogusummast.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ettepaneku kooskõlastuse andmata jätmisel esitab komisjon vastavad põhjendused. Komisjon võib keelduda ettepaneku kooskõlastamisest, kui saneerimiskava või finantsplaani muutmine või lisaelarve vastuvõtmine halvendaks kohaliku omavalitsuse üksuse või kohaliku omavalitsuse arvestusüksuse finantsolukorda ja takistaks saneerimiskavas ettenähtud eesmärkide täitmist ja tegevusi.

§ 50. Suutmatust täita saneerimiskava

(1) Kui kohaliku omavalitsuse üksus ei suuda komisjoni hinnangul saneerimiskavast kinni pidada, on Vabariigi Valitsusel õigus komisjoni taotlusel ja rahandusministri ettepanekul rakendada üht või mõlemat järgmist abinõu:

- 1) otsustada toetuse või laenu andmine riigieelarvest vastavalt riigieelarve seadusele;
- 2) algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmine vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seadusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 nimetatud juhul riigieelarvest toetuse andmisel sõlmib rahandusminister kohaliku omavalitsuse üksusega riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingu. Rahandusministril on õigus näha lepingu ette nõue lepingu rikkumisel maksta leppetrahvi või tagastada toetus.

§ 51. Järelevalve raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluses

(1) Komisjon teostab järelevalvet raske finantsolukorra ohu oleva kohaliku omavalitsuse üksuse tegevuse üle alates raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse väljakuulutamisest, kaasates vajaduse korral järelevalvetoimingute tegemiseks Rahandusministeeriumi, Siseministeeriumi ning teisi asutusi ja isikuid.

(2) Raske finantsolukorra ohus olev kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud komisjonile esitama viimase nõudmisel teavet ja dokumente kohaliku omavalitsuse üksuse või sõltuva üksuse kohta, sealhulgas raamatupidamisdokumente ja sõlmitud lepingute ärakirju.

(3) Komisjonil on õigus saada riigiasutustelt, kohaliku omavalitsuse üksuse asutustelt, krediidi- ja finantseerimisasutustelt ning muudelt isikutelt teavet ja dokumente, mis on vajalikud kohaliku omavalitsuse üksuse ja sõltuva üksuse majandusliku seisundi väljaselgitamiseks ning saneerimiskava täitmise kontrollimiseks.

(4) Kui järelevalvemenetluse käigus selgub, et kohaliku omavalitsuse üksus on pannud toime käesoleva seaduse §-s 57 nimetatud rikkumise, on komisjonil õigus teha ettekirjutus kohaliku omavalitsuse üksuse tegevuse kooskõlla viimiseks käesoleva seaduse, saneerimiskava ja finantsplaaniga ning määrata rikkumise kõrvaldamiseks tähtaeg. Kui rikkumist ei ole ettekirjutuses märgitud tähtajaks kõrvaldatud, teavitab komisjon sellest Rahandusministeeriumi.

§ 52. Raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamine

(1) Kohaliku omavalitsuse üksus võib pärast majandusaasta aruande kinnitamist taotleda komisjonilt saneerimiskava elluviimise perioodi ja raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamist, kui aruandeaasta lõpu seisuga:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus suudab rahuldada saneerimiskavas ettenähtud tingimustel kõik võlausaldajate nõuded;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus ning kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus rakendavad finantsdistsipliini tagamise meetmeid.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimuste ja saneerimiskavas ettenähtud eesmärkide täitmisel teeb komisjon otsuse raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamiseks.

(3) Komisjon otsustab raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse lõpetamise, kui:

- 1) ilmneb Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 14¹ lõikes 10 nimetatud asjaolu;
- 2) sõltuva üksuse suhtes on algatatud pankrotiseaduse kohaselt pankrotimenetlus ja selle üksuse konsolideerimisgrupist väljaarvamise tulemusel rakendab kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus finantsdistsipliini meetmeid.

(4) Komisjon jätab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse rahuldamata, kui kohaliku omavalitsuse üksus ei täida vähemalt ühte järgmistest tingimustest:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole suutnud saneerimiskavas ettenähtud tingimustel rahuldada kõiki võlausaldajate nõudeid;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus ei rakenda aruandeaasta lõpu seisuga finantsdistsipliini tagamise meetmeid;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole teinud saneerimiskavas ettenähtud tegevust ja selle tegemata jätmise võib põhjustada eelseisvatel aastatel raske finantsolukorra ohu taastekkimise.

(5) Koos taotluse rahuldamata jätmise otsusega otsustab komisjon, kas:

- 1) kohustada kohaliku omavalitsuse üksust jätkama kinnitatud saneerimiskava elluviimist;
- 2) kohustada kohaliku omavalitsuse üksust esitama käesoleva seaduse § 46 lõikes 1 nimetatud tähtajaks § 47 kohaselt koostatud saneerimiskava ja finantsplaaniga projektid järgmiseks kuni neljaks eelarveaastaks või
- 3) teha ettepanek algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmine.

10. peatükk

SEADUSE TÄITMISE TAGAMINE

§ 53. Tasandusfondi ja tulumaksu eraldiste ülekandmise peatamine

(1) Käesoleva seaduse §-des 54–56 nimetatud rikkumiste korral teeb Rahandusministeerium kohaliku omavalitsuse üksusele ettekirjutuse lõpetada rikkumine ning määrab tähtaja rikkumise kõrvaldamiseks.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 või käesoleva seaduse § 51 lõikes 4 nimetatud ettekirjutuses märgitud tähtajaks ei ole rikkumist lõpetatud, peatab rahandusminister käskkirjaga:

- 1) riigieelarve seaduse § 9 lõike 2 alusel kehtestatud riigieelarve kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvete tasandusfondi eraldiste ülekandmise;
- 2) tulumaksuseaduse § 5 lõike 2 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksustele tulumaksu kandmise korra kohaselt tulumaksust ülekandmisele kuuluvate summade ülekandmise.

(3) Rahandusministeerium esitab kohaliku omavalitsuse üksusele käskkirja kavandi ja määrab tähtaja seisukoha esitamiseks.

(4) Rahandusministeerium informeerib kohaliku omavalitsuse üksust tasandusfondi ja tulumaksu summade ülekandmise peatamisest viivitamata.

(5) Käesoleva seaduse §-des 54, 56 ja 57 sätestatud rikkumiste korral peetakse tasandusfondist ja tulumaksust ülekandmisele kuuluvatest summadest eelarveaasta jooksul kinni 10 protsenti kohaliku omavalitsuse üksusele iga-aastase riigieelarve seaduse alusel eraldatavatest eelarvete tasandusfondi vahenditest ja tulumaksuseaduse § 5 lõike 2 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksusele tulumaksu kandmise korra kohaselt kohaliku omavalitsuse üksusele arvestatud tulumaksu summast.

(6) Käesoleva seaduse §-s 55 sätestatud rikkumiste korral peetakse kinni summa, mille ulatuses sooritati rikkumine, kuid igal eelarveaastal mitte rohkem kui 20 protsenti kohaliku omavalitsuse üksusele iga-aastase riigieelarve seaduse alusel eraldatavatest eelarvete tasandusfondi vahenditest ja tulumaksuseaduse § 5 lõike 2 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse üksusele tulumaksu kandmise korra kohaselt kohaliku omavalitsuse üksusele arvestatud tulumaksu summast.

(7) Tasandusfondist ja tulumaksust ülekandmisele kuuluvate summade ülekandmise võib peatada kuni peatamise tinginud asjaolude äralangemiseni. Summade kinnipidamise lõpetamise kinnitab rahandusminister käskkirjaga viie tööpäeva jooksul asjaolude äralangemise tuvastamisest arvates. Rahandusministeerium informeerib kohaliku omavalitsuse üksust summade ülekandmise peatamise lõpetamisest viivitamata pärast vastava otsuse tegemist ning kannab kinni peetud summad üle kohaliku omavalitsuse üksusele ülekannete tegemise järgmisel korralisel tähtpäeval.

§ 54. Aruandele esitatavate nõuete, aruande kinnitamise ja andmete esitamise tähtaegade rikkumine

Aruandele esitatavate nõuete, aruande kinnitamise ja andmete esitamise tähtaegade rikkumiseks peetakse järgmisi asjaolusid:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole käesoleva seaduse § 29 lõikes 11 nimetatud tähtajaks majandusaasta aruannet kinnitanud;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole käesoleva seaduse § 30 lõigetes 3 ja 4 kehtestatud tähtajaks käesoleva seaduse § 30 lõikes 1 nimetatud andmeid esitanud;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole raamatupidamise seaduse § 35 lõike 2 alusel kehtestatud aruannete esitamise tähtajaks saldoandmikki esitanud;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksuse raamatupidamise aastaaruanne ei vasta raamatupidamise seadusele.

§ 55. Varadele ja kohustustele esitatavate nõuete rikkumine

Varadele ja kohustustele esitatavate nõuete rikkumiseks peetakse järgmisi asjaolusid:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus on varade paigutamisel eiranud käesoleva seaduse § 37 lõikes 1 kehtestatud nõudeid;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus on likviidsete varade omamisel eiranud käesoleva seaduse § 36 lõike 2 punktides 1–3 kehtestatud tingimusi;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksus on laenu andmisel või kohustuste tagamisel eiranud käesoleva seaduse § 37 lõikes 2 kehtestatud tingimusi;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksus on kohustuste võtmisel eiranud käesoleva seaduse § 38 lõigetes 1 ja 2 kehtestatud tingimusi.

§ 56. Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava rikkumine

Finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava rikkumiseks peetakse järgmisi asjaolusid:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole käesoleva seaduse § 40 lõikes 1 nimetatud tähtajaks vastu võtnud finantsdistsipliini tagamise meetmete rakendamise kava;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus ei ole tegevusaruandes esitanud käesoleva seaduse § 29 lõike 3 punkti 5 kohaselt ülevaadet kava täitmise kohta.

§ 57. Raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse rikkumine

Raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse rikkumiseks peetakse järgmisi asjaolusid:

- 1) kohaliku omavalitsuse üksus ei esita tähtaegselt komisjonile saneerimiskava ja finantsplaani projekte;
- 2) kohaliku omavalitsuse üksus kinnitab käesoleva seaduse § 44 lõikes 5 nimetatud õigusaktid ilma komisjoni kooskõlastuseta või eirab õigusaktide vastuvõtmisel komisjoni kooskõlastamata jätmist;
- 3) kohaliku omavalitsuse üksus kinnitab komisjoni kooskõlastuseta või komisjoni tehtud muudatustele või esitatud ettepanekule mittevastava saneerimiskava ja finantsplaani või saneerimiskava ja finantsplaani muudatused;
- 4) kohaliku omavalitsuse üksus eirab eelarve, lisaelarve või muude otsuste vastuvõtmisel saneerimiskava ja finantsplaani, välja arvatud käesoleva seaduse § 49 lõikes 3 nimetatud juhul;
- 5) kohaliku omavalitsuse üksus ei esita tegevusaruandes käesoleva seaduse § 29 lõike 3 punkti 5 kohaselt ülevaadet saneerimiskava täitmise kohta.

§ 58. Volikogu koosseisu volituste ennetähtaegne lõppemine raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetluse rikkumise korral

Käesoleva seaduse § 46 lõike 2 rikkumise korral osutub volikogu tegutsemisvõimetuks ja kõigi tema liikmete volitused lõpevad ennetähtaegselt. Uus volikogu moodustatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-s 52 sätestatud korras.

11. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 59. Seaduse rakendamine

(1) Käesolevat seadust rakendatakse 2012. aasta ja sellele järgnevatel aastatel, võttes arvesse käesolevas paragrahvis sätestatud erisusi.

(2) 2011. aasta eelarve koostatakse, seda menetletakse, see võetakse vastu ja avalikustatakse ning seda täidetakse ja muudetakse, väljaminekud kantakse üle järgmisesse eelarveaastasse, eelarve täitmise antakse aru ning majandusaasta aruanne koostatakse valla- ja linnaeelarve seaduse ja sellest lähtuvalt kehtestatud õigusaktide alusel.

(3) Käesoleva seaduse § 20 rakendatakse alates 2012. aasta 1. jaanuarist.

(4) Käesoleva seaduse § 29 rakendatakse 2012. aasta ja sellest hilisemate aastate kohta koostatud majandusaasta aruannete suhtes.

(5) Alates 2011. aasta 1. jaanuarist võib kohaliku omavalitsuse üksus anda õppelaenu ainult enne 2011. aastat sõlmitud õppelaenulepingu alusel.

(6) Käesoleva seaduse § 23 lõikes 3 nimetatud volikogu ja volikogu komisjonide istungite protokollide avalikustamise kohustust rakendatakse 2012. aasta ja sellest hilisemate aastate eelarvete ja lisaelarvete suhtes.

(7) Käesoleva seaduse § 32–37 rakendatakse 2012. aasta ja sellest hilisemate aastate suhtes.

(8) Käesoleva seaduse § 34 lõikeid 7 ja 8 rakendatakse pärast 2012. aasta 1. jaanuarit sõlmitud tehingute suhtes.

(9) Käesoleva seaduse § 63 punkte 4 ja 10–19 rakendatakse 2013. aasta 1. jaanuarist.

(10) Kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud koostama eelarve tekkepõhiselt hiljemalt järgmise eelarveaasta kohta pärast seda, kui riigieelarve on koostatud tekkepõhiselt.

§ 60. Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse muutmine

Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse (RT I 1993, 72/73, 1021; 2010, 38, 231) § 23 tunnistatakse kehtetuks.

§ 61. Audiitortegevuse seaduse muutmine

Audiitortegevuse seaduse (RT I 2010, 9, 41; 2010, 22, 108) § 100 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:
«**§ 100. Kohaliku omavalitsuse üksuse erinevused seoses auditikomiteega**

(1) Kohaliku omavalitsuse üksuses, mis on avaliku huvi üksus vastavalt käesoleva seaduse § 13 lõike 1 punktile 4, täidab §-s 98 nimetatud auditikomitee ülesandeid revisjonikomisjon, mille koosseisu kuulub § 97 lõikes 3 sätestatud nõuetele vastav isik.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksuse auditikomitee liikmeks ei tohi olla omavalitsuse üksuse valitsuse liige, siseaudiitor ega audiitorkontrolli teostav isik.»

§ 62. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse muutmine

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduses (RT I 1995, 29, 356; 2006, 14, 111) tehakse järgmised muudatused:
1) paragrahvi 14¹ lõiked 3–6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(3) Kui haldusterritooriaalse korralduse muutmise käigus moodustunud omavalitsusüksuse volikogu valimiste tulemused kuulutatakse välja hiljemalt 28. veebruaril, võib volikogu võtta ühinemise aastaks vastu ühinemise käigus moodustunud omavalitsusüksuse eelarve. Ühinenud omavalitsusüksuste volikogude menetluses olnud eelarve eelnõude eelarveosad liidetakse rida-realt ja eelnõust jäetakse välja ühinenud omavalitsusüksuste vahelised tehingud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud muudatuste puhul ei rakendata kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 23 lõikes 1 sätestatud eelarve eelnõu muudatusettepanekutele esitatavaid nõudeid.

(5) Kui haldusterritoriaalse korralduse muutmise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemused kuulutatakse välja pärast 1. oktoobrit, kinnitab volikogu ühinemise käigus moodustunud omavalitsusüksuse eelarvestrateegia 60 päeva jooksul pärast volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul jätkatakse kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 30 lõikes 1 nimetatud andmete esitamist ühinenud omavalitsusüksuste kaupa kuni eelarveaasta lõpuni eraldi. Kui eelarve vastuvõtmisel on lähtunud käesoleva paragrahvi lõikest 3, siis esitatakse vastavad andmed ühinemise teel moodustunud omavalitsusüksuse kohta esimesel võimalusel pärast eelarvete ühendamist.»;

2)paragrahvi 14¹ täiendatakse lõigetega 7–10 järgmises sõnastuses:

(7) Ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse esimesele eelarvele lisatavas seletuskirjas esitatakse võrreldavad arvnäitajad ühinenud omavalitsusüksuste eelmise eelarveaasta vastavate arvnäitajate liitmise teel, elimineerides omavahelisi tehinguid kajastavad arvnäitajad.

(8) Ühinemise aasta majandusaasta aruanne koostatakse vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-le 29 iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta eraldi. Kui eelarve vastuvõtmisel on lähtunud käesoleva paragrahvi lõikest 3, siis koostatakse ühinemise aasta majandusaasta aruanne ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta. Ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse esimeses majandusaasta aruandes esitatakse sellele eelnenud majandusaasta võrreldavad arvnäitajad ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste eelmise majandusaasta vastavate arvnäitajate liitmise teel, jättes välja ühinenud omavalitsusüksuste omavahelisi tehinguid kajastavad arvnäitajad.

(9) Ühinemise teel moodustunud omavalitsusüksus võib näidata kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse § 29 lõike 4 punktides 2 ja 3 nimetatud arvnäitajad ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste kaupa eraldi kuni selle majandusaasta lõpuni, millal ühinenud kohaliku omavalitsuse üksused koostasid majandusaasta aruanded eraldi.

(10) Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse alusel algatatud raske finantsolukorra ohu kõrvaldamise menetlus lõppeb selle eelarveaasta algusest, millal hakkab kehtima ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve.»

§ 63. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (RT I 1993, 37, 558; 2010, 22, 108) tehakse järgmised muudatused:
1)paragrahvi 8 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«5) valla või linna arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve koostamise ja muutmise ning finantsjuhtimise üldised põhimõtted;»;

2)paragrahvi 8 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

«(1¹) Kui kohaliku omavalitsuse üksus kavandab moodustada siseaudiitori kutsetegevuse alaste ülesannete täitmiseks vastava ametikoha või vastava struktuuriüksuse, nähakse põhimääruses ette siseauditeerimise üldine töökorraldus.»;

3)paragrahvi 22 lõike 1 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«8) laenude võtmine, võlakirjade emiteerimine, kapitalirendi- ja faktooringukohustuste võtmine ning kohustuste võtmine kontsessioonikokkulepete alusel;»;

4)paragrahvi 22 lõiget 1 täiendatakse punktiga 27¹ järgmises sõnastuses:

«27¹) nõusoleku andmine siseaudiitori kutsetegevuse alaste ülesannete täitmiseks ametniku või vastava struktuuriüksuse juhi kandidaadi ametisse nimetamiseks või ametist vabastamiseks.»;

5)paragrahvi 35 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Vald või linn võib teenuste osutamiseks asutada valla või linna ametiasutuse hallatavaid asutusi, mis ei ole juriidilised isikud. Vald või linn võib olla osanik või aktsionär äriühingus, samuti asutada sihtasutusi ja olla mittetulundusühingu liige, arvestades kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses esitatud tingimusi. Valla või linna eraõiguslikes isikutes osalemise ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse täitmise korraldamise tingimused ja korra kehtestab valla- või linnavolikogu.»;

6)paragrahvi 36 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Kohalikud maksud ja maksumäärade muudatused kehtestatakse enne valla- või linnaeelarve või lisaelarve vastuvõtmist.»;

7)paragrahvi 37 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

«(1) Vallal ja linnal peab olema arengukava. Arengukava on omavalitsusüksuse pika- ja lühiajalise arengu eesmärgid määrav ja nende elluviimiseks tegevusi kavandav dokument, mis tasakaalustatult arvestab majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna ning looduskeskkonna arengu pikaajalisi suundumusi ja vajadusi ning on aluseks erinevate eluvaldkondade arengu integreerimisele ja koordineerimisele. Arengukava sisaldab hetkeolukorra analüüsi. Arengukavas kajastatakse kuni arengukava perioodi lõpuni strateegilised eesmärgid ja tegevused eesmärkide saavutamiseks. Arengukava projekti koostab valla- või linnavalitsus ja esitab selle kinnitamiseks valla- või linnavolikogule. Volikogu võib kehtestada arengukava ja eelarvestrateegia koostamise korra või volitada valla- või linnavalitsust seda tegema.

(2) Arengukava osa või sellega seotud iseseisev dokument on eelarvestrateegia, mille nõuded sätestatakse kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses. Arengukava ja eelarvestrateegia on aluseks kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamisel, kohustuste võtmisel ja investeringuprojektide kavandamisel.

(3) Valla ja linna arengukava peab olema kooskõlas kohaliku omavalitsuse üksusele seaduse alusel koostatavate kohustuslike valdkonnapõhiste arengukavadega ja üldplaneeringuga.

(4) Kehtiv arengukava peab mis tahes eelarveaastal hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat. Kui kohaliku omavalitsuse üksusel on pikemaajalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, tuleb arengukavas esitada andmed arengukava kehtivusaega ületavate kohustuste kohta.

(5) Arengukava koostatakse kogu valla või linna territooriumi kohta. Täiendavalt võib arengukava koostada: